Algemene Beschouwingen Programmabegroting 2027.

Raadsleden: Rob Gubbels (fractievoorzitter)

Marcel Bold (raadslid)

Geacht College, collega Raads- en commissieleden, ambtelijke ondersteuning, kijkers thuis, bezoekers op de publieke tribune en vertegenwoordigers van de pers.

Wie de berichten over de financiële situatie van Nederlandse gemeenten volgt zou bijna denken dat ‘n sluitende begroting tegenwoordig een bijzonderheid is. Gemeenten worstelen met tekorten, stellen investeringen uit en zoeken naar mogelijkheden om hun inkomsten te verhogen. Ons kabinet is ten tijde van het schrijven van deze beschouwingen niet eens zeker of de Rijksbegroting 2027 straks op een meerderheid kan rekenen, de BOX-3 discussie is een klucht en de consequenties van de Oekraïne oorlog en de daaraan verbonden vluchtelingen kosten miljarden die we elders moeten afsnoepen.

In de gemeente Vaals kunnen we gelukkig een ander verhaal vertellen. Voor 2027 ligt er ‘n begroting die meerjarig zwarte cijfers laat zien en we beschikken over een gezonde reservepositie en ’n lage schuldquote. Dat geeft ons wat financiële armslag en maakt ons minder kwetsbaar voor tegenvallers. Dat is geen kwestie van geluk! Het is het resultaat van een financiële koers die we al geruime tijd volgen en die LOKAAL! ook de komende jaren wil vasthouden.

Voor onze fractie is het uitgangspunt eenvoudig: een gemeente moet de tering naar de nering zetten. Je kijkt eerst welke middelen ter beschikking staan en bepaalt vervolgens wat je daarmee verantwoord kunt doen. Niet andersom! Bij overheden bestaat nogal eens de neiging om eerst ambities te formuleren en daarna te bekijken wie de rekening betaalt. Als de middelen ontbreken, ligt een

verhoging van belastingen al snel op tafel; dat is niet onze benadering. We realiseren ons terdege dat de gemeente geen onderneming is en dat we taken uitvoeren die geen geld opleveren. Dit ontslaat ons niet van de plicht kritisch naar uitgaven te kijken. Elke euro die de gemeente uitgeeft is door belastingheffing betaald en afkomstig van inwoners en ondernemers, die zelf keer op keer met stijgende kosten worden geconfronteerd.

LOKAAL! vindt dat terughoudendheid bij uitgaven ‘n vanzelfsprekend onderdeel van goed bestuur moet zijn. Dat geldt zowel voor grote uitgaven als ook voor de dagelijkse bedrijfsvoering. We verwachten van ons bestuur een sobere doelmatige grondhouding. We zeggen niet dat er geen ruimte is voor nieuwe plannen maar dat deze beperkt aanwezig is. Maar niet alles wat wenselijk is, is noodzakelijk en hoeft morgen al te gebeuren.

Juist doordat Vaals de afgelopen jaren financieel prudent heeft gehandeld, zitten we wat ruimer in het jasje dan gemeenten die ‘n zware schuldenlast meetorsen. Onze reserves en lage schuldquota zijn geen aanleiding om achterover te leunen, ze vormen wel een belangrijke zekerheid voor de toekomst. We moeten ervoor waken dat voorzichtig financieel beleid niet ontaardt in oppotten van geld zonder dat we ‘n doel voor ogen hebben. Reserves zijn er om risico’s op te vangen en/of waar dat verantwoord is, investeringen mogelijk te maken. We verwijzen hier uitdrukkelijk naar de reserve ontwikkelingsfonds.

Met alleen gezonde financiën zijn we er niet. Vaals kent een aantal problemen die zich niet vanzelf oplossen ze vragen om een heldere koers voor de langere termijn. De samenstelling van onze bevolking met buitengewoon veel alleenstaanden en relatief veel inwoners die niet deelnemen aan het arbeidsproces en een bovengemiddelde behoefte hebben aan zorg en ondersteuning vraagt extra aandacht. Dat heeft gevolgen voor de gemeentelijke uitgaven, maar ook voor onze voorzieningen en de vitaliteit van onze dorpen.

LOKAAL! wil, samen met de coalitie, die ontwikkeling keren. Niet door de bestaande bevolking uit het oog te verliezen, maar ervoor te zorgen dat onze gemeente aantrekkelijker wordt voor gezinnen, werkenden en mensen die zich hier duurzaam willen vestigen, wellicht omdat ze hun werkzame leven hebben afgesloten en nu van hun pensioen willen genieten; het is om deze reden dat wij zoveel waarde hechten aan woningbouw. Het gaat ons niet om aantallen

maar vooral om de vraag welke woningen we bouwen en voor wie. We willen dat onze eigen jongeren in de gemeente Vaals kunnen blijven wonen, maar ook dat mensen van buiten onze gemeente hier een toekomst kunnen opbouwen. Met een woningbouwprogramma dat daarop is gericht kunnen we op termijn de sociaal-economische positie van Vaals verbeteren. Meer werkende inwoners en gezinnen betekent ook meer draagvlak voor scholen, verenigingen, winkels en andere voorzieningen. Dit vraagt geduld daar de bevolkingssamenstelling niet binnen één bestuursperiode veranderd. Wanneer we nu geen duidelijke keuzes maken zal er over 10 jaar weinig veranderd zijn!

We willen voorkomen dat het begrip sociaal-economische versterking verkeerd wordt uitgelegd daar ‘t niet erom gaat dat bepaalde inwoners minder welkom zouden zijn. Het gaat erom dat we een betere balans tot stand brengen, zodat onze gemeente ook toekomstig over voldoende draagvlak beschikt om iedereen de ondersteuning te bieden die nodig is. In dit kader noemen wij ‘t grote aantal oudere inwoners en mensen , die vanwege ziekte, ‘n beperking of andere omstandigheden, afhankelijk zijn van hulp. Zij moeten kunnen rekenen op ‘n gemeente die haar verantwoordelijkheid neemt. Het betekent goede zorg en ondersteuning, maar ook aandacht voor eenzaamheid, bereikbare voorzieningen en de mogelijkheid zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. We mogen daarbij de mantelzorgers niet vergeten daar zij het merendeel van de zorg op zich nemen, vaak naast hun werk en andere verplichtingen. Zonder hun inzet is het voor mensen onmogelijk om thuis te blijven wonen. LOKAAL! vindt dat juist in een gemeente als Vaals de menselijke maat voorop moet staan. Niet iedere hulpvraag laat zich vangen in een regeling of formulier. Soms is het belangrijker dat iemand daadwerkelijk en pragmatisch wordt geholpen, dan dat alle procedures tot achter de komma zijn gevolgd.

LOKAAL! vraagt aandacht voor de inwoners die werken, hun eigen inkomen verdienen en hun “kruis “zelf dragen. Zeker voor hun moet Vaals een aantrekkelijke gemeente blijven. Dat betekent onder meer dat we terughoudend blijven met belastingverhogingen en dat wij ons maximaal inspannen dat werken en ondernemen de moeite waard blijft.

Een belangrijk deel van onze economie draait op het toerisme en dat dit een waardevolle inkomstenbron is van Vaals. Ons landschap, ligging en drielandenpunt trekken bezoekers uit binnen- en buitenland. Uit een recente

enquête, onder gasten en inwoners, blijkt een zeer hoge waardering voor onze toeristische parels. We moeten ons toeristisch product onderhouden en waar nodig verbeteren. Ondernemers die willen investeren moeten daarbij kunnen rekenen op een gemeente die meedenkt, doch publieke middelen zijn enkel voor de publieke zaak bestemd. Maar ook voor het toerisme geldt, dat we de grenzen in het oog houden. Toerisme is belangrijk voor de gemeente Vaals, maar Vaals is er in de eerste plaats voor het welbevinden van de eigen inwoners en we moeten ervoor waken dat de leefbaarheid er niet onder lijdt. LOKAAL! kiest daarom voor een toeristische ontwikkeling die economisch aantrekkelijk is en rekening houdt met de belangen van de inwoners. Meer is niet altijd beter! Het gaat ook om wat bezoekers te besteden hebben, welke werkgelegenheid zij opleveren en welke gevolgen hun komst heeft op de omgeving kortom kwaliteitstoerisme. We weten dat het college op basis van het coalitieakkoord aan een voorstel werkt en zien komend jaar graag wat de ontwikkelingen zijn op dit vlak.

LEEFBAARHEID

De afgelopen jaren is er veel gesproken over grote maatschappelijke opgaven. Die zijn belangrijk maar we moeten niet vergeten dat inwoners hun gemeente vooral beoordelen op wat zij dagelijks om zich heen zien. Is de straat netjes? Goed onderhouden? Poep op de stoep? Trottoirs veilig? Groen verzorgd? Snelheid verkeer? Kunnen verenigingen blijven functioneren? Teveel geluid? Enz. Onderwerpen waarmee je geen landelijke kranten haalt maar wel van belang voor onze inwoners. LOKAAL! wil dat de verbetering van de leefbaarheid in alle kernen de komende jaren zichtbaar gestalte krijgt. Dat vraagt niet altijd om grote bedragen, vaak is het ’n kwestie van aandacht, onderhoud en nakomen van afspraken. Dit laatste onderwerp ligt ons na aan het hart: de betrouwbaarheid van de overheid! Daar deze niet te vinden is in Den Haag vindt LOKAAL! dat we het op gemeentelijk niveau moeten proberen het beter te doen. Duidelijke communicatie, realistische toezeggingen, niet meer beloven dan we kunnen waarmaken en tenslotte als er een besluit is genomen moeten inwoners en ondernemers erop kunnen rekenen dat de gemeente er zorgvuldig mee omgaat. Natuurlijk kan beleid veranderen en nieuwe omstandigheden kunnen daartoe aanleiding geven maar dat moet goed worden uitgelegd en mag niet lichtvaardig gebeuren. Een betrouwbare overheid is goed bereikbaar en handelt binnen een redelijke termijn. Het mag niet zo zijn dat inwoners of ondernemers maandenlang in onzekerheid verkeren.

LOKAAL! is van mening dat burgerparticipatie veel verder moet gaan dan de traditionele informatie- en inspraakavonden daar je dan steeds weer dezelfde mensen ontmoet die de weg kennen en zich gemakkelijk uitspreken. De grote

groep die niet naar zo'n avond gaat blijft buiten beeld. Wij zijn voorstander van participatie door loting zoals ook opgenomen in het coalitieakkoord. Het doel is om een groep samen te stellen die een goede afspiegeling vormt van onze bevolking. Zij krijgen de gelegenheid zich te verdiepen in een onderwerp zoals belangrijke gemeentelijke vraagstukken met begeleiding van deskundigen en onder elkaar van gedachten te wisselen. Vervolgens kunnen zij aanbevelingen doen aan de gemeenteraad. Dit is heel iets anders dan inwoners vragen wat men vindt van een uitgewerkt plan. Wij stellen voor niet alleen hier over praten maar het ook een keer te doen!

Met de begroting die nu voorligt zetten we 'n belangrijke stap in de uitvoering van het coalitieakkoord. LOKAAL! heeft zich aan dat akkoord verbonden en wil de daarin gemaakte afspraken nakomen. We moeten wel realistisch blijven, de financiële middelen zijn niet onbeperkt en onze ambtelijke organisatie kan niet alles tegelijkertijd uitvoeren. Wij geven dus de voorkeur aan 'n beperkt aantal goed uitgevoerde plannen boven een lange lijst van ambities waarvan uiteindelijk maar een deel wordt uitgevoerd waardoor de jaarrekening overschot laat zien. Dat vraagt soms om moeilijke keuzes en we moeten bereid zijn om onze koers bij te stellen als dat nodig blijkt.

Dat is geen gebrek aan ambitie; dat is verstandig bestuur!

TOT SLOT

Graag wil ik, namens LOKAAL! dank zeggen aan iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de programmabegroting 2027 met name het College van B&W en de ambtelijke ondersteuning. Tenslotte willen we ook de prettige samenwerking met de Griffie hierbij noemen daar zij altijd voor ons klaarstaan als er vragen zijn onzerzijds of adviezen nodig zijn.

LOKAAL! wil bij deze onze waardering voor, en het vertrouwen in het College uitspreken. Reacties van andere fracties zien we graag tegemoet.

Dank voor uw aandacht.